

ΑΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗΝ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ κ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ Ι. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗ

[Δημοσιεύομεν κατωτέρω περίληψιν ὀμίλιας τοῦ Καθηγητοῦ κ. Σ. Ἀγαπητιδῆ, δοθείσης εἰς τὴν Α.Σ.Β.Σ., κατὰ παράκλησιν τοῦ «Ὁμίλου ὑπὲρ τῆς Πανευρώπης, τῶν Σπουδαστῶν καὶ Πτυχιούχων τῆς Α.Σ.Β.Σ.».]

Ἀπὸ τοῦ 1948, ὡς γνωστόν, λειτουργεῖ εἰς Παρισίους ὁ Ὅργανισμὸς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας (Ο.Ε.Ο.Σ.), ὅστις ἰδρύθη μὲ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ, διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς ἀμερικανικῆς βοήθειας πρὸς τὴν Εὐρώπην. Ἡ ἀποστολὴ ὅμως τοῦ Ο.Ε.Ο.Σ. δὲν ἔληξεν εἰς τὸ τέρμα τῆς τετραετίας τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ, διότι οἱ σκοποὶ τοῦ ἦσαν γενικώτεροι. Περιλαμβάνουν τὴν μέριμναν διὰ τὴν διεύρυσιν τῶν ἐνδοευρωπαϊκῶν συναλλαγῶν καὶ τὴν διὰ παντὸς τρόπον ἐνίσχυσιν τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας. Εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον σκοπὸν ἐμπίπτει ἡ προσπάθεια προσελκύσεως ἰδιωτικῶν κεφαλαίων ἐξ Η.Π.Α., δι' ἐπενδύσεις εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἀπὸ τοῦ 1950 ὁ Ο.Ε.Ο.Σ., μελετᾷ μὲ ἰδιαιτέραν ἐπιμέλειαν τὸ θέμα τοῦτο, δεδομένου ὅτι ἡ προοδευτικὴ μείωσις τῆς κρατικῆς ἀμερικανικῆς βοήθειας ὑπαγορεύει ὀλοὲν καὶ περισσότερον τὴν ἀνάγκην προσφυγῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἰδιωτικὸν κεφάλαιον, πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν καθυστερημένων περιοχῶν τῆς Εὐρώπης.

Ἡ συμβολὴ τῶν ἰδιωτικῶν κεφαλαίων ἐξ Ἀμερικῆς συνίσταται ὄχι μόνον εἰς τὴν εἴσοδον εἰς τὴν οἰκονομίαν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν χρημάτων ἀναγκαίου διὰ τὰς προγραμματιζόμενας ἐπενδύσεις ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς εἰς δολλάρια στενότητος, ἡ ὁποία ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ἰσοζύγισιν τῶν ἐξωτερικῶν λογαριασμῶν. Ἐπὶ πλέον, ἡ εἰσαγωγὴ κεφαλαίων, συνδυαζομένη μὲ τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὸν ἐκσυγχρονισμόν ἐπιχειρήσεων, συντελεῖ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν μεθόδων παραγωγῆς καὶ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος. Τέλος, ἡ ἐνίσχυσίς τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίων τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀσκει πτωτικὴν πίεσιν, ὡς εἶναι φυσικόν, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιτοκίου τῶν ἐγχωρῶν κεφαλαίων.

Τὰ διαθέσιμα δι' ἐξωτερικὰς τοποθετήσεις ἀμερικανικὰ κεφάλαια εἶναι λίαν ἀξιόλογα, ὅπωςδῆποτε δὲ αἱ Η.Π.Α. ἔχουν τὰς περισσοτέρας δυνατότητας δι' ἐπενδύσεις εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Αἱ Η.Π.Α., ἀπὸ ὀφειλέτρια χώρα, ὡς ἦτο μέχρι τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, ἐγένετο, ἀπὸ τριακονταπενταετίας, ἡ κυριώτερα δανειστρία χώρα τοῦ κόσμου. Κατὰ τὴν δεκαετίαν 1920 - 1930 διέθεσε πλέον τῶν 8 δισεκ. δολλαρίων, ἤτοι

800 εκατ. δολλ. ετησίως, των οποίων η σημερινή αγοραστική δύναμις είναι περίπου διπλασία. Η κρίσις τοῦ 1929, ἡ ἀστάθεια τῶν διαφόρων νομισμάτων καὶ ἄλλοι λόγοι προέκλεσαν τὴν διακοπὴν τῆς ἀμερικανικῆς κεφαλαιοδοτήσεως πρὸς τὸ ἐξωτερικόν. Μεταπολεμικῶς, ἐπανελήφθη μὲν ἡ δι' ἀμερικανικῶν κεφαλαίων χρηματοδότησις τῶν ξένων οἰκονομιῶν ἀλλὰ μὲ ρυθμὸν ἀσθενέστερον. Κατὰ τὰ ἔτη 1947—1953, διετέθησαν ἀπὸ ἰδιωτικὰ κεφάλαια ετησίως κατὰ μέσον ὄρον 859 εκατ. δολλάρια, ἧτοι ποσὸν πολὺ κατώτερον ἀπὸ ἀπόψεως ἀγοραστικῆς δυνάμεως ἐν σχέσει μὲ τὴν προπολεμικὴν δεκαετίαν 1920—30. Τὸ ἔτι χειρότερον εἶναι ὅτι ἡ πορεία τῶν τοποθετήσεων τούτων εἶναι σαφῶς πτωτικὴ μετὰ τὸ 1950.

Ἡ κατανομή τῶν τοποθετήσεων κατὰ χώρας καὶ κατὰ κλάδους οἰκονομικῆς δραστηριότητος δὲν εἶναι βεβαίως ἰσόμετρος. Τὰ 2/3 τῶν ἰδιωτικῶν ἀμερικανικῶν κεφαλαίων κατηρθύνθησαν εἰς τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον, καὶ δὴ τὸ ἥμισυ τούτων εἰς Καναδᾶν καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ εἰς τὰς χώρας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Μόνον 10 ο/ο τοῦ συνόλου ἐστράφη πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας καὶ 3 ο/ο εἰς ἐξηρητημένα τούτων ἐδάφη. Ἐξ ἀπόψεως κλάδων διαπιστώνει τις προτίμησιν εἰς τὰ μεταλλεῖα καὶ τὰς πρώτας ὕλας ἐν γένει, καὶ δὴ τὴν βιομηχανίαν πετρελαίου, ἧτις ἀπερρόφησε τὸ 48 ο/ο.

Εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὰ Κράτη - μέλη τοῦ ΟΕΟΣ, τὸ σύνολον τῶν τοποθετήσεων ἀμερικανικῶν ἰδιωτικῶν κεφαλαίων εἰς αὐτὰ ἀνήλθε κατὰ τὰ ἔτη 1947 - 1953 εἰς 688 ἑκατομ. (ἐτήσιος μέσος ὄρος 98 εκατ. δολλ.) μὲ τάσιν μειώσεως καὶ μάλιστα ἐπαναπατρισμοῦ τῶν κεφαλαίων. Μεταξὺ τῶν χωρῶν τούτων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον (40% τοῦ συνόλου) καὶ ἀκολουθοῦν ἡ Γαλλία, ἡ Δυτ. Γερμανία, ἡ Ὀλλανδία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ἰταλία. Τὸ 60% τῶν κεφαλαίων ἐπενεδύθη εἰς τὴν κυρίως βιομηχανίαν καὶ τὸ 25% εἰς τὴν βιομηχανίαν πετρελαίου. Ἀσημαντος μᾶλλον ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ τῶν ἰδιωτικῶν ἀμερικανικῶν ἐπενδύσεων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐξηρητημένων ἀπὸ τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας ἐδαφῶν (32 000 κατὰ μέσον ὄρον ετησίως, κατὰ κύριον δὲ λόγον εἰς τὰ πετρέλαια). Σημειωτέον ὅτι τὸ μεγαλύτερον τμῆμα τῶν τοποθετηθέντων νέων ἀμερικανικῶν κεφαλαίων εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὰ ἐξηρητημένα τῆς ἐδάφη προέρχεται ἐκ τῆς ἐπανεπενδύσεως τῶν κερδῶν παλαιότερων κεφαλαίων. Τοῦτο δὲ γίνεται κυρίως λόγω τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς φορολογίας τῶν μὴ εἰσερχομένων εἰς Ἀμερικὴν κερδῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ, συμφώνως πρὸς τὴν ἰσχύουσαν ἀμερικανικὴν νομοθεσίαν.

Ἡ ὅλη συμμετοχὴ τῶν ἀμερικανικῶν ἰδιωτικῶν κεφαλαίων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας εἶναι μικρὰ ἔναντι τῆς κατ' εὐθείαν χρηματοδοτήσεως ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τῶν Η.Π.Α., ὡς καὶ ἔναντι τῶν προπολεμικῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων. Ἀπὸ ποιοτικῆς ἀπόψεως ὁμως ὑπάρχει τὸ πλεονέκτημα ὅτι μεταπολεμικῶς αἱ ἐπενδύσεις αἱ ὀφειλόμεναι εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἰδιωτικὸν κεφάλαιον συνέβαλον περισσότερο ἐν τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν, καθόσον τοῦτο ἐπενεδύθη κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς βασικούς τομεῖς τῆς παραγωγῆς.

Οἱ λόγοι τοῦ χαμηλοῦ ὕψους τῶν ἀμερικανικῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύ-

σεων εις την ευρωπαϊκήν οικονομίαν είναι οί εξής :

α) Ἡ ἔλξις τῶν κεφαλαίων πρὸς τὰς ἐσωτερικὰς ἐν ΗΠΑ ἐπενδύσεις καὶ πρὸς τὸν Καναδᾶν. Ἐντὸς τῶν ΗΠΑ ὑφίστανται μεγάλα περιθώρια δι' ἀμερικανικὰς ἐπενδύσεις. Οἱ κεφαλαιοῦχοι ἔχουν σαφεῖς καὶ θετικὰς πληροφορίας, γνωρίζουν τὰ προϊόντα παραγωγῆς τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς ἃς ἐπενδύουν τὰ κεφάλαια των, ἐξασφαλίζεται τὸ μεταβιβάσιμον τῶν τίτλων κλπ. Ἐνάλογοι εὐμενεῖς συνθηκαὶ ὑφίστανται καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐπενδύσεις εἰς τὸν Καναδᾶν.

β) Ἡ μειονεκτικότης τῶν συνθηκῶν διὰ τὰς ξένας ἐπενδύσεις εἰς τὰς ευρωπαϊκὰς χώρας. Συνήθως ζητοῦνται πολλαὶ διατυπώσεις, ἀσκεῖται ἔλεγχος συναλλαγματικὸς, ὑπάρχει φόβος νομισματικῆς ὑποτιμῆσεως, ἐπικρέμονται κίνδυνοι ἀπαλλοτριώσεων ἢ ἐθνικοποιήσεων, ἄνευ βεβαιότητος διὰ ταχεῖαν λήψιν ἀναλόγου ἀποζημιώσεως, γενικῶς δὲ συχνὰ θολοῦται ἢ ἀτμόσφαιρα ἐκ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ ἀπειλῆς πολεμικῶν περιπετειῶν. Βεβαίως οἱ δισταγμοί, οἱ ὅποιοι προκαλοῦνται ἐκ τῶν αἰτίων τούτων, εἶναι πολλάκις ὑπερβολικοί, δὲν εἶναι δὲ πάντως οἱ αὐτοὶ εἰς ὅλας τὰς χώρας.

γ) Ἡ ἰδιαιτέρα εὐνοια, ἢ ὅποια παρέχεται ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως τῶν ΗΠΑ, ἐξ ἀπόψεως φορολογικῆς, ὑπὲρ τῶν ἐπενδύσεων τῶν πραγματοποιουμένων εἰς τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον. Ἐνῶ ὁ κανονικὸς φορολογικὸς συντελεστὴς ἐπὶ τῶν κερδῶν εἶναι 52%, προκειμένου περὶ κερδῶν πηγάζοντων ἐξ ἐπενδύσεων εἰς χώρας τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου ὁ συντελεστὴς κατέρχεται εἰς 3%.

Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω δυσχερειῶν εἰς τὴν προσπάθειαν προσελκύσεως ἰδιωτικῶν ἀμερικανικῶν κεφαλαίων εἰς τὴν Εὐρώπην, ἢ κατὰ τὸ 1950 δημοσιευθεῖσα ἔκθεσις τοῦ ΟΕΟΣ συνέστησεν ἀπλοποιήσιν τῶν διατυπώσεων, ἐλαστικότητα εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν ἐκ τῶν ἐπενδύσεων κερδῶν, ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου ἀπαλλοτριώσεων καὶ ἐθνικοποιήσεων, διευκολύνσεις εἰς τὴν χρησιμοποίησιν ξένων τεχνικῶν καὶ διοικητικῶν στελεχῶν καὶ φορολογικὰς ἐλαφρύνσεις.

Αἱ συντελεσθεῖσαι ἔκτοτε πρόοδοι εἶναι ἀξιόλογοι. Εἰς ὀρισμένας χώρας, ὡς εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν, δὲν χρειάζεται ἄδεια διὰ τὴν ἐπένδυσιν ξένου κεφαλαίου. Τοῦτο ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρει τοὺς κεφαλαιούχους, δεδομένου ὅτι ἡ ἄδεια προϋποθέτει ἔλεγχον, ὅστις συνεπάγεται ἐξέτασιν γεγονότων, τὰ ὅποια οἱ ἐπιχειρηματῆται τηροῦν συνήθως μυστικά. Εἰς ἄλλας, ὡς τὴν Ὁλλανδίαν, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν, ἐσυστηματοποιήθη ἡ διενέργεια ξένων ἐπενδύσεων, διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῶν σχετικῶν ἀρμοδιοτήτων εἰς ἓν ὄργανον ἢ διὰ τῆς ἀπλοποιήσεως τῶν διατυπώσεων. Παραμένει ὁμως ἀκόμη ἄλυτον τὸ ζήτημα ἂν συμφέρη νὰ καταρτηθοῦν οἱ ἔλεγχοι διὰ νὰ προσελκυσθοῦν περισσότερα κεφάλαια ἢ νὰ διατηρηθοῦν διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ «πολυτέλεια» τῆς ἀμοιβῆς εἰς δολλάρια κεφαλαίων ἐπενδεδυμένων εἰς ἐπιχειρήσεις ἀμφιβόλου ὠφελιμότητος ἀπὸ ἀπόψεως γενικοῦ συμφέροντος.

Περισσότερον γενικευμένη εἶναι ἡ τακτικὴ τῆς ἐλευθερίας ἐξαγωγῆς

των κερδών των επενδεδυμένων κεφαλαίων εις τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας. Εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἰρλανδίαν τοῦτο προβλέπεται διὰ νόμου, εἰς δὲ τὴν Ἰταλίαν διὰ συμβάσεως μετὰ τῶν ΗΠΑ. Ἐνίοτε (Βέλγιον, Νορβηγία) παρέχονται εἰδικαὶ ἐγγυήσεις διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν κερδῶν ἐξ ἐπενδύσεων εἰς ὠρισμένα ἔργα.

Ὡς πρὸς τοὺς τομεῖς ὅπου δύνανται νὰ κατευθυνθοῦν τὰ ξένα κεφάλαια ὑπάρχουν περιορισμοὶ τινες, ὡς ὁ ἀποκλεισμός ἐπενδύσεων εἰς ὠρισμένους κλάδους, οἱ ὅποιοι διεφυλάχθησαν μονοπωλιακῶς ὑπὲρ τῶν κρατῶν (σιδηρόδρομοι, ραδιοφωνία, τηλέφωνα, ὕδατοπτώσεις, κοιτάσματα μετάλλων, πετρέλαια κλπ.).

Ἄλλη συντελεσθεῖσα πρόδος ἀναφέρεται εἰς τὴν παροχὴν ἀδειῶν καὶ τὴν ταχύτεραν διεκπεραίωσιν τῆς σχετικῆς διαδικασίας διὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἀπασχόλησιν ἀνωτέρων τεχνικῶν καὶ διοικητικῶν στελεχῶν, ἀπαιτητῶν διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις τὰς ἰδρυομένας ἢ ἐπεκτεινομένας μὲ τὰ ξένα κεφάλαια.

Ὡς πρὸς τὰς ἀπαλλοτριώσεις καὶ τὰς ἐθνικοποιήσεις, οἱ ἀλλοδαποὶ κεφαλαιοῦχοι ἐξομοιοῦνται συνήθως μὲ τοὺς ἐντοπίους, ἢ ἐξομοίωσις δὲ αὕτη κατοχυροῦται πολλακίς καὶ συνταγματικῶς. Εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, ὅπου ἐγένοντο ἐθνικοποιήσεις σπουδαίων βιομηχανιῶν, οἱ ἀλλοδαποὶ ἔτυχον ἴσης μεταχειρίσεως ὡς πρὸς τὰς ἀποζημιώσεις. Μερικὰ κράτη, πρὸς προσέλκυσιν ξένων κεφαλαίων, ἠναγκάσθησαν νὰ λάβουν προσθέτους ἐγγυήσεις (Ἑλλάς), Ἐξ ἄλλου, παρεσχέθη καὶ ἡ ἐγγυήσις τῆς Κυβερνήσεως τῶν Η.Π.Α. δι' ἰδιαιτέρων συμφωνιῶν.

Ἀνάλογόν τι συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὴν φορολογίαν. Κατ' ἀρχὴν, δηλαδὴ, ὑπάρχει ἴση μεταχειρίσις τοῦ ξένου κεφαλαίου, ὄχι σπανίως ὅμως διευκολύνσεις καὶ ἀπαλλαγὰι εὐνοοῦν ἀποκλειστικῶς τὸ εἰσέρχομενον ξένον κεφάλαιον (Βέλγιον, Ἑλλάς, Γερμανία, Νορβηγία), πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς προσελκύσεώς του. Οὕτω ὅμως γίνεται δυσμενεστέρα ἢ θέσις τῶν ἡμεδαπῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὸν ἀνταγωνισμόν, ὡσάκις δὲ ἐπεκτείνονται αἱ εὐνοιαὶ καὶ εἰς αὐτὰς πρέπει νὰ ἐξετάζεται τὸ ζήτημα ἂν δὲν ἐξουδετεροῦται ἡ ὠφέλεια ἐκ τῆς εἰσόδου κεφαλαίων ἀπὸ τὴν ζημίαν ἐκ τῆς ἀπωλείας φορολογικῶν προσόδων.

Τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα μέτρα συμβάλλουν βεβαίως εἰς τὴν μεγαλυτέραν προσέλκυσιν ξένων καὶ δὴ ἀμερικανικῶν κεφαλαίων ἀλλ' ὡς διαπιστώνει ἡ πρό τιμῶν μηνῶν δημοσιευθεῖσα νέα ἔκθεσις τοῦ ΟΕΟΣ ἐπὶ τῶν ἀμερικανικῶν ἐπενδύσεων ἐν Εὐρώπῃ, αἱ προσπάθειαι δὲν ἔδωσαν τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα. Ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν δισταγμῶν ὑπὸ τῶν ληφθέντων μέτρων δὲν ὑπῆρξε πλήρης, παρὰ τὴν δοθεῖσαν ἐπικουρίαν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως τῶν ΗΠΑ (ἐγγυήσις).

Προτείνονται ὅθεν εἰς τὴν τελευταίαν ἔκθεσιν διάφορα πρόσθετα μέτρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀξίζει νὰ μνημονευθοῦν τὰ ἑξῆς :

α) Ἡ εὐρεῖα δημοσιότης —δημοσία καὶ ἰδιωτικὴ— τόσον τοῦ ἐνδιαφέροντος ἐκάστης χώρας πρὸς ἀνάπτυξιν ὠρισμένων παραγωγικῶν κλάδων ὅσον καὶ τῶν παρεχομένων γενικῶν καὶ εἰδικῶν εὐνοιῶν. Εἰς τὴν δη-

Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΩΝ ΚΑΙ ΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ο Καθηγητής τῆς Κοινωνιολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Louvain (Βελγίου) κ. R. de Bie ἔδωκεν εἰς τὴν σειρὰν τῶν «Διαλέξεων τῆς Τετάρτης» τὴν κάτωθι ὁμιλίαν του, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθησεν ἐνδιαφέρουσα συζήτησις... χωρὶς προκαταλήψεις ἐκ μέρους τῶν συζητητῶν. Ὁ κ. de Bie ἔχει ἔλθει εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος τῆς διδασκαλίας τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν Χώραν μας.

Οἱ σύγχρονοί μας ἀποδίδουν ἰδιαιτέρως μεγάλην σημασίαν εἰς αὐτὸ ποῦ ἀποκαλοῦν «ἀνθρώπινοι σχέσεις» καὶ ἀργότερα ἴσως—καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὰ παράδοξον—ἡ ἐποχὴ μας θὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἐποχὴ τῶν «human relations» καὶ ὡς ἡ ἐποχὴ τοῦ ἀτόμου...

Ἡ ἔκφρασις «ἀνθρώπινοι σχέσεις» ἀπέβη τόσον πολὺ τοῦ συρμοῦ ὥστε ἔχασεν πᾶσαν εἰδικὴν σημασίαν, καὶ ἀνταποκρινόμενος καὶ ἐγὼ πρὸς τὸν συρμὸν περισσότερο παρά πρὸς τὴν ἀνάγκην ἀκριβολογίας ἔδωσα ὡς τίτλον εἰς τὴν διάλεξιν ταύτην «Ἡ μελέτη τῶν προκαταλήψεων καὶ αἱ ἀνθρώπινοι σχέσεις».

Εἶναι γνωστὸν ὅτι διὰ τοῦ ὅρου «ἀνθρώπινοι σχέσεις» ἐννοοῦμεν τὴν μέριμναν βελτιώσεως τῶν ψυχολογικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων, διὰ μιᾶς συστηματικῆς μελέτης καὶ ἐφαρμογῆς τῶν ἀναλόγων τεχνικῶν μεθόδων.

Τὸ ἀντικείμενον ἐρεύνης, λοιπόν, τὸ ἀποκαλούμενον ὑπὸ τῶν συγχρόνων ἐρευνητῶν «μελέτη τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων» περιλαμβάνει κατὰ πρῶτον μίαν ἀντικειμενικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν μελέτην τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ὁμάδων εἰς μίαν δεδομένην κατάστασιν. Ἐκ παραλλήλου, ἔχον ὑπ' ὄψιν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀντικειμενικῆς μελέτης, ἀποβλέπει εἰς τὴν εἰσαγωγὴν μεθόδων πρὸς μεταβολὴν τῆς ὑφισταμένης καταστάσεως, ἐπὶ τῇ τέλει ἐπιτευξέως καλυτέρων ψυχολογικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ὁμάδων.

μοσιότητα ταύτην, πολὺ θὰ ἠδύναντο νὰ συμβάλουν αἱ οἰκεῖαι ἐπαγγελματικαὶ ὀργανώσεις τῶν χωρῶν προσφορᾶς καὶ ζητήσεως τῶν κεφαλαίων.

β) Ἡ υἱοθέτησις τακτικῆς ἀναλόγου πρὸς τὴν ἀκολουθουμένην ἀπὸ τὴν Διεθνή Τράπεζαν Ἀνασυγκροτήσεως καὶ Ἀναπτύξεως, ἥτις τακτικὴ συνίσταται εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐμπειρογνομόνων πρὸς ἐκτίμησιν ἀφ' ἑνὸς τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῆς αἰτούσης χώρας καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς προσδοκωμένης ἀποδοτικότητος τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον θὰ χρηματοδοτηθῇ διὰ τοῦ ξένου κεφαλαίου. Εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην προσφέρεται νὰ βοηθήσῃ καὶ ὁ ΟΕΟΣ διὰ τῶν εἰδικῶν ἐπιτροπῶν του.

γ) Ἡ ἀπλοποίησις καὶ εἰ δυνατόν ἡ κατάργησις τῶν διατυπώσεων διὰ τὴν εἰσοδὸν τῶν κεφαλαίων καὶ τὴν ἔξοδον τῶν κερδῶν. Ἡ ἀπλοῦστευσις τῶν διατυπώσεων δεόν νὰ ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν εἰσοδοχὴν ξένων τεχνικῶν καὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων.

δ) Ἡ εὐρυτέρα παροχὴ οἰκονομικῆς φύσεως εὐνοιῶν, ἀναφερομένων εἰς τὴν φορολογίαν, τὴν ἀπαλλοτρίωσιν, τὴν ἐπανεξαγωγὴν τῶν κεφαλαίων μετὰ τῶν κερδῶν τῶν κ.λ.π.